

СЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ

УДК 811.163.2'282.4:39

DOI <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2019.3-1/15>**Малаш О. В.**

Інститут мовознавства імені О. О. Потебні Національної академії наук України

ЕТНОСИМВОЛІКА ЖИВОЇ ПРИРОДИ В НАРОДНИХ ПІСНЯХ БОЛГАР УКРАЇНИ

У статті висвітлено семантику ключових болгарських етнокультурних символів на матеріалі фольклорних текстів, записаних різними дослідниками на територіях компактного проживання болгар в Одеській, Запорізькій, Миколаївській областях та в Криму з другої половини ХХ до початку ХХІ століття. Звернено увагу на важливість символу для збереження й відтворення мовно-культурного спадку, для підтримання зв'язку між минулим і сучасністю.

Автор, використовуючи методику лінгвокультурологічного та контекстуального аналізу лексики, розглядає слова-символи, що входять до семантичного поля «жива природа» – назви культурних і дикорослих рослин, свійських та диких тварин – і ввібрали в себе етноспецифічні уявлення про світ та про людину в ньому.

Результати дослідження мовного матеріалу свідчать про те, що болгарська лінгвокультура багата на природну символіку, а найбільшу увагу в народнопісенній ліриці приділено знакам-рослинам. Об'єкти місцевої флори використовуються як атрибути різноманітних ритуальних дійств, їм приписано чудодійні властивості, з ними порівнюють вродливих дівчат та юнаків. Деякі з них слугують символами безсмертя, продовжують життя загиблого, даючи йому змогу перетворитися після смерті на квітку, дерево або куц. Символізмом відзначаються й найменування тварин, оспіваних як помічників героя в бою та коханні, як супротивників, боротьба з якими демонструє міць тіла та велич духу персонажа, а також як продовження ества героїв поза ними.

Аналіз ролі лінгвокультурних знаків усередині самого пісенного тексту час від часу вимагає позатекстових коментарів, які допомагають глибше розкрити сутність символів, узятих безпосередньо з цитованих пісень. Дослідження лексичних одиниць – найменувань живої природи, насичених етносимволізмом, підводять до висновку про неперервність зв'язку болгарської діаспори з метрополією через словесні знаки національної ідентичності.

Ключові слова: лінгвокультурологія, болгарська мова, болгарари в Україні, символ, лексика природи, мова фольклору.

Постановка проблеми. Одне з важливих питань сучасної цивілізованої державної політики – право на етнічне самовизначення. Стаття 11 Конституції України та ухваленій 25 червня 1992 р. Закон України «Про національні меншини» гарантують громадянам, які належать до неукраїнських етнічних спільнот, підтримку й розвиток мовної і культурної самобутності. Європейська хартія регіональних мов наголошує на необхідності популяризування мов меншин із метою їх збереження. З огляду на це мовознавчі дослідження мають беззаперечну цінність, адже мова – не лише інструмент спілкування всередині етносоціуму, а й унікальна багаторівнева система

знаків, що потребує комплексного підходу. Мовний матеріал більшою чи меншою мірою втілює на лексичному рівні особливості національного світосприйняття й світоперетворення, акумулює історико-культурну пам'ять етносу.

Згідно з даними Всеукраїнського перепису населення на території України зафіксовано близько 130 національностей і народностей. Запропоновану статтю присвячено болгарській етномовній спільноті. Болгарська громада належить до найчисленніших (приблизно 204 тис. осіб) на українських землях: болгарари проживають в Одеській області (Арцизький, Болградський, Іванівський, Ізмаїльський, Тарутинський,

Татарбунарський райони), в Запорізькій області (Бердянський, Приазовський, Приморський райони), на Миколаївщині (с. Тернівка Березнегуватського району), в Автономній Республіці Крим (Бахчисарайський, Білогірський, Сімферопольський райони), на Закарпатті (м. Мукачево), у Кропивницькій області (Вільшанський район) та в Києві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Болгарська діаспора віддавна є об'єктом різногалузевих студій, серед яких особливе місце посідають філологічні дослідження. Так, водночас із працями М. С. Державіна, О. Ф. Музиченка, В. Добрева, І. О. Андрющенко, В. Міткова, А. І. Кіссе та інших, що висвітлюють історію болгар-переселенців, вийшли друком і наукові доробки, присвячені мовному питанню – монографії І. А. Стоянова, Е. П. Стоянової, В. О. Колесник, статті С. І. Георгієвої, С. Д. Топалової, М. Парзулової, Н. М. Гончар та інших українських і болгарських учених. Дослідження болгарської мови, носії якої проживають поза межами Болгарії, в ХХ–ХХІ ст. поступово переорієнтовуються з опису окремо взятих говірок та аналізу іншомовних впливів на розгляд мови як вербалізованої системи уявлень і цінностей та як етнокультурного феномену.

До питань, що входять до кола зацікавлень сучасної української болгаристики, належать історико-антропологічні, народознавчі й фольклористичні, культурологічні, мистецтвознавчі, педагогічно-методичні тощо. Мовознавство так чи інакше використовує надбання інших галузей гуманітаристики, завдяки чому формуються суміжні наукові дисципліни. На перетині лінгвістики, культурології, фольклористики й етнології постає лінгвокультурологія, точніше лінгвоетнокультурологія, центральними поняттями якої є мовний знак етнокультури чи лінгвокультурний символ.

Тлумачення поняття «символ» надзвичайно широке. Його розглядають і як смисловий знак, що виражає ідею, емоції, поняття для чітко окресленої спільноти [9, с. 1], і як естетично канонізовану концептуальну структуру певної понятійної сфери, що існує в готовому вигляді в колективній свідомості [11, с. 536], і як виразник особливостей національного характеру [6, с. 64] або ж як знак, осмислений спільнотою на ґрунті колективного досвіду [7, с. 49; 8, с. 66]. Отже, цілком природно, що питання символіки в мовознавстві лишається незмінно актуальним навіть при всьому розмаїтті наукових праць довкола цієї проблеми, що вийшли друком за останнє десятиліття.

Постановка завдання. Природа, в оточенні якої людина неминуче перебуває протягом усього

життя й частиною якої вона є, слугує для кожного етносу джерелом етнокультурно значущих понять. Цю етносемантичну наповненість мовних одиниць уповні віддзеркалює народна й авторська пейзажна лірика. Назви, пов'язані з довкіллям, використовуються як вмістилище мовно-культурних кодів у загадках, притчах, казках та різноманітних ритуальних діях.

Саме тому в нашому дослідженні в центр уваги поставлено фольклорні тексти як особливий вид мовної діяльності, в якому завжди зосереджена велика кількість етносимволів – назв об'єктів природи. Джерельною базою стали збірки болгарських народних пісень, записаних в ХХ–ХХІ ст. Н. Кауфманом, Л. Ноздриною, С. Цветком, О. Червенко в регіонах постійного і компактного проживання болгар в Україні.

Метою дослідження є розкриття лінгвоетнокультурного потенціалу найменувань, пов'язаних із живою природою, на прикладах із фольклорної болгарської поезії.

Аналіз лексичного матеріалу, відібраного з пісень болгар-переселенців, показав, що найчастіше народний поет звертався до рослинних символів. В. Кононенко підкреслював, що поетизація рослинного світу є народнопоетичною домінантою, й використовував поняття «етнографічні рослини», найменування яких можуть ставати словами-символами [7, с. 179–180].

Дерева в уявленні давніх слов'ян – як дикорослі, так і садові – слугують утіленням світового порядку [12, с. 39]. Болгарським весільним пісням притаманне і згадування універсального, архетипового дерева роду – *дърво стологато* – дерево розлоге, мов стілець.

До знаків болгарської етнокультури належать і такі дикорослі рослини, як *босілек*, *бусілек* – васильки справжні, *Ocimum basilicum* L. Васильки (волошки) вважаються символом кохання та щасливого шлюбу. Ця рослина входить до ритуального букетика – *кітка*, який дівчина вручає коханому, висловлюючи бажання стати дружиною. «*Бусілек са кръви, я Рада го грее, на кітка го вее*» («Васильки наливаються кров'ю, Рада їх гріє, в букетик їх звиває») [10, с. 31].

У народнопісенній ліриці часто згадується назва *ёнъовче*, *йёнъовчи*, *ёнъовчи* від *Еньо* – зменшувальне від *Иван*. У фітонімі *ёнъовче* заховано широко відоме свято *Еньовден* (Іванів день, Івана Купала). Вважається, що зібрані в ніч проти Іванова дня рослини мають надприродну цілющу силу. З таким народним найменуванням у болгарських ботанічних словниках і довідни-

ках фігурують рослини *Galium L.* – підмаренник, *Melilotus L.* – буркун, *Achillea L.* – звіробій. На нашу думку, в народних піснях ідеться саме про підмаренник. Його, наприклад, використовували для ворожіння у такий спосіб: зривали квітку та ставили в землю без води. Вважалося, якщо квітка зів'яне, то на того, хто її зрвав, чекає смерть, якщо ж не зів'яне, – здоров'я й довголіття [14, с. 455].

У системі болгарських знаків етнокультури істотну роль відіграють найменування культурних рослин. Зокрема, назви декоративних культур стають символами жіночого начала, любові, одруження. Так, *трєндафил*, *трєндавил*, *трєндафил*, *трєндафял* та інші діалектні варіанти назви *Rosa canina L.* в аналізованому масиві текстів посідають перше місце як за частотою згадувань, так і за варіативністю етнокультурної семантики.

З трояндою порівнюють кохану дівчину: «Тудорки ле, либи, ле, бял, чьрвен триндафял» («Тодорко, любко, біла, червона трояндо») [10, с. 28]. Одна з пісень трактує *трєндафил* як оберіг від ворожих нападів – молода мати роздає квітки татарам, аби не зачіпали її оселі [13, с. 139]. У весільних піснях троянда вабить до дівочого обійстя нареченого та сватів, фактично є символом дівочтва: «Заградил ми тетю градинчица, тетю гради, мама я разсажда, разсади я бел червен трєндафял, <...> на камька сиди добьр юнак» («Обгородив мій тато садочок, тато загородив, мама посадила, насадила білих і червоних троянд. На камені сидить добрий молодець») [10, с. 35]. Під трояндою засинає дівчина, щоб прокинутися з приходом сватів, дику (польову) троянду юнка дарує парубкові, який їй подобається. Троянду бачимо на різноманітних болгарських емблемах, вона є складником дівочої оздоби, адже в болгарській метрополії ця запашна олієносна рослина – джерело заробітку й тому вона здобула всенародну шану. Географічно-кліматичні умови проживання болгар-переселенців – південноукраїнські степи – не дозволяють масово культивувати троянду для парфумів, тож для українських болгар вона – це квітка-мрія, частина присадибного декору, нерозривно пов'язана з ностальгією за історичною батьківщиною.

Важливим етнокультурним символом для болгар став виноград – *грозди* (літ. *грозде*). Виноградство – один із найуспішніших напрямів сільськогосподарства в болгарській метрополії. Болгари-переселенці, освоївши українські землі ще у XVIII–XIX ст., зуміли розвинути цю галузь і у причорноморських та приазовських степах. Дві найголовніші харчові культури – виноград, при-

значений для виготовлення напоїв, та пшениця, з якої випікали хліб, оспівані в обжинкових піснях: «Жьлтото жито в йьмбари, черното грозде в кошници, червено вино в бьчвити» («Жовта пшениця в засіках, чорний виноград у кошиках, червоне вино в барилах») [3, с. 119].

Піднесення винограду до культового рівня виявилось у переселенській етномовній спільноті цілком закономірним. Так, 2 (14) лютого на Одещині відзначається день патрона виноградарства й виноробства – святого Трифона, більш відомий в народі як *Трифон Зарезан*. У народних піснях *грозде* слугує символом вроди та здоров'я. Так, в одній з пісень парубок запитує свою любку: «Либе Марино, <...> защо си толкоз хубава, <...>, бяла, чьрвена <...>?» («Кохана Марино, від чого ти така гарна, біла, червона?»). Дівчина пояснює: «Куга сьм біла мьнинка, мьнинка на шєс месеца <...>, майка ми бєше маица, <...> с черно ма й грозде ранила, с ройно ма вино поила, <...> от гроздето сьм черноока, от виното сьм червена». («Коли я була маленькою-маленькою, шести-місячною, моєю матір'ю була мачуха, чорним виноградом мене годувала, вином мене щедро напувала, від винограду я чорноока, від вина я червона») [3, с. 114]. *Луза винена* – виноградна лоза – символізує щасливе одруження: «Вила са й луза винена <...>. Не било й луза виняна, най било мома Билуша <...>. Куга за мене додети, млого сватови илате» («Вилася лоза виноградна. То не була лоза виноградна, то була дівчина Білуша. Коли по мене прийдете, хай буде багато сватів») [10, с. 36].

Із виноградом як живим оберегом власного роду герої фольклорних поезій розмовляють, скаржачись на сирітство й самотність: «Ой лозе, лозе, чи черну грозди, кату та сада, сада, поливам. Кой ж да те бере, бялото грозде? <...> Кату сьм аз сама, сама саминка» («Ой лозо, лозо, та й чорний винограде, я тебе саджаю, саджаю, поливаю. <...> Хто тебе зриватиме, білий винограде? <...> Коли я сама, сама-самісінька») [15, с. 78].

Гілки винограду вважалися цілющими. На Юріїв день (Гергьовден) водою, в яку поклали на ніч лозу, вранці вмивали дітей [14, с. 445]. Виноград садять на могилі героя за його останньою волею: «Дету й умра, <...> там ма закупайти, <...>. До крака ми, до крака ми лозец насадяти» («Де я помру, там мене закопайте. У ногах моїх, у ногах моїх винограду насадіть») [10, с. 16]. Часом замість винограду помираючий просить посадити *ружа* – ймовірно, троянду або ж мальву: «На крака ми ружа насадяти» [10, с. 51]. Виноградна

лоза виростає там, де загинула, не встигнувши одружитися, закохана пара, яка єднається вже після смерті: «До две лозики станали – булката бяла лозика, младоженеко черна лозика <...> горе на слънце излезли, там са лозини срещнали» («Поруч дві лози постали – з молодої біла лоза, з молодого чорна лоза, вгору до сонця поплелися, там лози зустрілися») [4, с. 311].

Поєднання винограду і троянд у цілісний символ безсмертя й вічного кохання спостерігаємо в піснях, де ці рослини з'являються на місці загибелі чи захоплення в полон хлопця та дівчини: «Дето булката вързахме – червен тръндафил израснал; дето юнако вързахме – жълта лоза йзникнало» («Де молоду пов'язали – червоні троянди вирости, де юнака пов'язали – жовта лоза з'явилася») [10, с. 44].

Важливим символом є також *ябълка*, *абълка* – яблуко. З яблуком порівнюють білолицю, рум'яну та здорову дівчину: «Русанка й руса ябълка» («Русанка – біле яблуко») [10, с. 54]. Золоте яблуко в одній з пісень вимагав цар від юнака за руку та серце своєї доньки: «Аку му абълка заниса: пулвина царство ми дава и негувта щерка Иленка <...> за меня първу булъче» («Якщо я йому яблуко занесу, він половину царства мені дасть і свою доньку Іленку мені нареченою») [1, с. 93]. Етносимволізмом відзначається і *абълка* як дерево. Зокрема, вважається, що в золотій яблуні є джерело, звідки витікає Дунай: «Дунав тече мари, ут златна абълка, абълката мари с пушки уградена» («Дунай витікає та й із золотої яблуні, а яблуня гарматами огороджена») [1, с. 106]. Золота яблуня росте на вході до райського саду [1, с. 108].

Болгарська метрополія, як відомо, багата на ліси. Тому природно, що у фольклорному епосі згадується ліс та фігурують дикі тварини. Символом сили, зокрема хтонічної, в болгарській народній поезії є *мечка* – ведмедиця, величезна й ненажерлива. З нею змагаються герої, відвойовуючи собі життєвий простір. Так, в одній із пісень *мечка штравлица* (літ. *мечка стръвница* – ведмедиця-хижачка) не пускає жодної живої істоти на кам'яний міст, пожираючи всіх, хто наслідуються наблизитися. Готовністю вступити з нею в бій перевіряються почуття закоханого парубка до своєї нареченої: «Кога със булка върная, мечката на моста стояши и на Иванчо думаши: «Иванчо, младо деверчо, айда са двамка пуборим». Та са двамката зборили» («Коли вони повернулися з нареченою, ведмедиця стояла на мосту й казала до Іванчо: «Іванчо, молодий дівере, гайда з тобою поборемося». І стали вони між собою боротися») [10, с. 64].

Птах, названий *сіво сокле* – сірий сокіл, є віщучом близького майбутнього, носієм послань із невідомих земель. В одній з пісень візантійський цар Костадин намагається застрелити сокола, який кричить над палацом, проте царські стрільці дарують птахові життя, й тоді з-під крила випадає цидулка, де написано, що царювання Костадина добігло кінця [3, с. 465–466]. Можливо, в образі сокола невідомі поети втілили болгарський народ, який, нарешті, позбувається візантійського панування, адже сокіл згідно з фольклорними уявленнями, збереженими в болгар метрополії, уособлює нескорений дух болгарина, він – *юнашко пиле* – птах героїв, який пильно спостерігає за волелюбними звитязцями, названими *юнаци*, він – *хайдушки побратим* – гайдуцький побратим, символ хоробрості та свободи. Інколи сокіл замінює дитині-сироті батьків і оберігає її, співає їй пісень та виховує дитину сміливою й витривалою [4, с. 301].

До зоосимволів у болгарській народнопісенній ліриці належать і назви свійських тварин, наприклад, *ягне* – ягня, баран. Баран у болгарській етнокультурі – ритуальна тварина, із м'яса якої готували *курбан* – жертвну страву на свято *Гергьовден* (Юріїв день, 6 травня). У самих піснях пояснюється, що цей звичай різати на Юріїв день ягня бере початок від того дня, коли Яврам (біблійний Авраам) пообіцяв Господові подарувати (вбити та спалити на жертвному вогнищі) єдиного сина Іванчо. Але Господь оживив хлопчика, повернув його батькам, і відтоді «дите са курбань ни коли, коли са млада ягънче» («дітей у жертву не ріжуть, а ріжуть молоде ягнятко») [1, с. 96–97]. Дослідники болгарських звичаїв, збережених на Одещині, детально описують культ ягняти в бессарабських болгар: на *Гергьовден* баранцеві ставили на ріг свічку, над ним читали молитву; кров убитого ягняти зливалася в річку, щоб разом з нею за водою спливали всі гріхи; дітям малювали на чолах хрестики, аби були здоровими [14, с. 445].

Болгарська народнопісенна лірика активно фіксує назви *кон* – кінь, *кѳнче*, *кінчи* – коник, *бърза кѳня* – прудкий кінь, *кончету* – *пиле фъркату* – коник – пташка летюча тощо. Дослідники слов'янських етнолінгвокультур стверджують, що кінь уособлює нескореність духу, волелюбність, швидкоплинність життя [7, с. 234–235]. Він є й символом сонця, потойбічного світу [2, с. 305]. Ймовірно, культ коня в болгар увібрав у себе елементи вірувань та уявлень різних етносів, що проживали на Балканах до приходу слов'ян і

створення Першого болгарського царства 681 р. Так, вершник Херос був священною фігурою для фракійців, що мешкали на території півострова до приходу слов'ян. Про це, зокрема, свідчать численні археологічні знахідки, які містять зображення героя-воїна на коні. Цю тварину, вочевидь, ушановували й прибулі на Балканський півострів услід за слов'янами тюрки-кочівники, очільником яких був хан Аспарух (згадаймо, що роль прапора в болгар-тюрків виконував кінський хвіст). Донині в болгарських селах Одещини на свято *Тодоровден* (перша неділя від початку Великого посту) влаштовуються кінні змагання, випікаються *кончите* (коники), яких роздають родичам та сусідам, аби почастувалися за здоров'я коней [5, с. 92].

Постать коня в болгарських народних піснях невіддільна від постаті вершника – його хазяїна. Вважалося, що він слугує для свого господаря провідником навіть до потойбічного світу (ось чому довго коня ховали разом із його власником, аби міг перенести хазяїна на той світ) [12, с. 134]. Герої можуть спілкуватися з конем як із людиною, до того ж рівною собі, звертатися до нього «*конче джана*» («конику, душе моя») [13, с. 25]. Кінь, наділений низкою людських (точніше, надлюдських) рис, не лише був відданим помічником

своєму господареві, а часом навіть замість нього виконував ризиковані завдання. Так, у згаданій вище пісні про царівну та золоті яблука головний герой приїздить до місця призначення на чарівній кобилі, й та відважно б'ється проти чудовиська і перемагає: «*Кубилка си крачи пудигна и си ламята убила. Никольчу абалка с клончи уткъсна*» («Кобилка підняла ногу і чудовисько вбила. Ніколчо зірвав яблуко з гілочкою») [1, с. 95]. Отже, в народнописенних текстах продовжується традиція сакралізації коня як істоти з феноменальними й божественними здібностями.

Висновки та пропозиції. Дослідивши лексичні одиниці в народнописенних текстах болгар України, ми дійшли висновку про те, що в найбільш звичних для пересічного мовця словах-образах ховається глибокий та багатовимірний світ символів. Серед найменувань, пов'язаних із живою природою, найповніше розкрили свій лінгвоетнокультурний потенціал ті, які на історичній батьківщині пов'язані з певними виробничими або ритуальними процесами. Проте символізація відбувалася й під впливом освоєних міфів, зокрема біблійних. Оскільки дослідження не вичерпує переліку знаків болгарської лінгвоетнокультури, то сподіваємося у наступних розвідках розширити це питання.

Список літератури:

1. Добрев В. Д. Чушмелій. Наукова серія «Болгари Північного Приазов'я: історія, мова та культура». Мелітополь – Велико-Тирново : Інтер–М. 310 с.
2. Жайворонок В. В. Антологія знаків української етнокультури : словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2018. 760 с.
3. Кауфман Н. Народни песни на българите от Украинска и Молдавска ССР: в 2 т. Т. 1. София : БАН, 1982. 720 с.
4. Кауфман Н. Народни песни на българите от Украинска и Молдавска ССР: в 2 т. Т. 2. София : БАН, 1982. 943 с.
5. Киссе А. И. Возрождение болгар Украины. Одесса : Optimum, 2006. 288 с.: ил.
6. Кононенко В. І. Мова і народна культура. Мовознавство. 2001. № 3. С. 62–70.
7. Кононенко В. І. Символи української мови. Київ ; Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2013. 440 с.
8. Кох Р. Книга символів. Москва : Ассоциация духовного единения «Золотой век», 1995. 399 с.
9. Ноздрин Л. Ф. Песенный фольклор болгар Приазовья. Мелітополь : Издательский дом мелітопольской городской типографии, 2014. 187 с.
10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
11. Українські символи / М. Дмитренко, Л. Іваннікова, Г. Лозко, Я. Музиченко, О. Шалак. Київ : Редакція часопису «Народознавство», 1994. 140 с.
12. Цветко С. И. Български народни песни от Украина и Крим. София : Академично издателство «Проф. Марин Дринов», 2005. 179 с.
13. Шабашов А. В., Червенков Н. Н., Субботин Л. В. Чийшия : очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии. Одесса : Астропринт, 2003. 792 с.; 8 л. цв. ил.
14. Червенко О. Б. Болгарський фольклор Північного Приазов'я. Бердянськ, 2012. 125 [12] с.: іл.

**Malash O. V. ETHNIC SYMBOLISM OF THE ANIMATED NATURE
IN FOLK SONGS OF THE BULGARIANS FROM UKRAINE**

This article deals with the semantics of the key Bulgarian ethnocultural symbols on the ground of folklore texts recorded by different scholars in the lands of closed-together Bulgarian settlements in Odesa, Zaporizhya, Mykolaiv region and in the Crimea from the last half of 20th to the beginning of the 21th century. An attention is focused on the importance of the symbol for the language and cultural heritage preservation and replication, for supporting the communication between the past and the present days. The author, using the technique of the linguoculturological and contextual analysis, is investigating the verbal symbols from the semantic field animated nature – wild and domestic plants and animals names, – those containing ethnospecial conceptualization of the world and the human in it.

The results of the study show that the Bulgarian linguoculture is rich in symbols about the nature and the most attention is paid to the plant verbal signs. The objects of the local flora are used as items for diverse rituals, and hypothetic magic properties are laid to them. They are compared to the maiden or fellow beauty. Some of them are the symbols of immortality; they prolong the life of somebody died and help him to evolve into a flower, a tree or a bush. The animal names are also symbolized, they are the hero's helpmates in a battle or in love. Indeed, the animals may be their antagonists, and the fight against them can demonstrate the body power and strength of the hero's mind. In addition, the animals prolong the characters' existence beyond them.

Sometimes the analysis of the role of linguocultural signs inside the song text requires extra-textual comments helpful in highlighting the essentiality of the symbols in cited songs. The studies of nature names conclude the steadiness of the communication between the Bulgarian expatriate community and the mother country through the verbal signs of the national identity.

Key words: *linguoculturology, Bulgarian language, Bulgarians in Ukraine, symbol, vocabulary about the nature, language of the folklore.*